ROZHODNUTIE KOMISIE (EÚ) 2022/258

z 21. februára 2022,

ktorým sa Helénskej republike udeľuje výnimka z určitých ustanovení nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/943 a smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944, pokiaľ ide o Krétu

[oznámené pod číslom C(2022) 1140]

(Iba grécke znenie je autentické)

(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie,

so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/943 z 5. júna 2019 o vnútornom trhu s elektrinou ([1]), a najmä na jeho článok 64,

so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944 z 5. júna 2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a o zmene smernice 2012/27/EÚ ([2]), a najmä na jej článok 66,

keďže:

1. POSTUP

(1) Helénska republika (ďalej len „Grécko“) 3. júna 2021 predložila Komisii žiadosť o výnimku (ďalej len „žiadosť“) pre ostrov Kréta podľa článku 64 nariadenia (EÚ) 2019/943 a článku 66 smernice (EÚ) 2019/944. Žiadosťou sa požaduje výnimka z článku 6, článku 7 ods. 1, článku 8 ods. 1 a 4, článkov 9, 10, 11 a 13 nariadenia (EÚ) 2019/943 a z článku 40 ods. 4 až 7 smernice (EÚ) 2019/944 na obmedzené obdobie, a to do 31. decembra 2023.

(2) Komisia 1. júla 2021 uverejnila žiadosť na svojom webovom sídle ([3]) a vyzvala členské štáty a zainteresované strany, aby predložili pripomienky do 12. augusta 2021.

2. OSTROV KRÉTA

(3) Grécky ostrov Kréta sa nachádza v Stredozemnom mori, južne od kontinentálnej pevniny Grécka. Do 3. júla 2021 bol autonómnou energetickou sústavou, ktorá nebola pripojená ku kontinentálnej vnútroštátnej elektrizačnej sústave.

(4) Po rozhodnutí Komisie 2014/536/EÚ ([4]), ktorým sa Grécku udelila výnimka z niektorých ustanovení smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES ([5]), sa Kréta považovala za malú izolovanú sústavu v zmysle článku 2 bodu 42 smernice (EÚ) 2019/944. Aktíva veľmi vysokého napätia na Kréte vlastní spoločnosť Public Power Corporation S.A. (ďalej len „PPC S.A.“) a prevádzkuje ich prevádzkovateľ distribučnej sústavy (ďalej len „HEDNO S. A.“). Keďže ostrov nebol prepojený s kontinentálnym Gréckom, Kréta nemohla byť súčasťou gréckych denných, vnútrodenných a vyrovnávacích trhov fungujúcich od novembra 2020.

([1]) Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 54.
([2]) Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 125.
([3]) https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/derogation_decisions2020v1.pdf.
([4]) Rozhodnutie Komisie 2014/536/EÚ zo 14. augusta 2014, ktorým sa Helénskej republike udeľuje výnimka z niektorých ustanovení smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES [oznámené pod číslom C(2014) 5902] (Ú. v. EÚ L 248, 22.8.2014, s. 12).
([5]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/72/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, ktorou sa zrušuje smernica 2003/54/ES (Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 55).

(5) Podľa článku 4 rozhodnutia Komisie 2014/536/EÚ sa v ňom uvedené výnimky už nebudú uplatňovať na malé izolované sústavy a izolované mikrosústavy po tom, ako budú prepojené s prepojenou sústavou. Bez ohľadu na to grécke orgány k 1. januáru 2017 ukončili výnimku udelenú týmto rozhodnutím, pokiaľ ide o Krétu ([6]).

Elektrizačná sústava

(6) Grécko uprednostnilo pripojenie siete Kréty ku kontinentálnej elektrizačnej sústave ako projekt veľkého významu s cieľom zaistiť Kréte bezpečné a spoľahlivé dodávky elektriny. Konkrétnejšie, pripojenie siete Kréty, schválené gréckym regulačným orgánom (ďalej len „RAE“) prostredníctvom desaťročných plánov rozvoja siete na obdobia 2017 až 2026, 2018 až 2027 a 2019 až 2028, sa má realizovať v dvoch fázach.

(7) Prvá fáza (ďalej len „fáza I“) sa týka pripojenia siete západnej časti Kréty (prefektúra Chania) k polostrovu Peloponéz prostredníctvom vedení striedavého prúdu vysokého napätia, ktoré predstavujú menovitú prenosovú kapacitu približne 150 MW. Preto sa očakáva, že dokončením fázy I sa pokryje len časť potrieb Kréty v oblasti elektriny (približne jedna tretina spotreby elektrickej energie na Kréte, čo je 710 MW v špičke a ročná spotreba 3 TWh) a Kréta nebude integrovaná ako úplne prepojená časť gréckej elektrizačnej sústavy. Predpokladá sa, že spojovacie vedenie medzi kontinentálnou elektrizačnou sústavou a Krétou bude fungovať na svojej maximálnej kapacite alebo blízko nej vzhľadom na to, že jeho kapacita nepokrýva úplne dopyt Kréty, a elektrina sa bude na Krétu dovážať z kontinentálnej prepojenej sústavy z dôvodu nižších nákladov na výrobu. Projekt začal fungovať v skúšobnom období od 3. júla 2021 ([7]) a v komerčnom období od 1. novembra 2021 ([8]).

(8) Druhá fáza (ďalej len „fáza II“) sa týka prepojenia strednej časti Kréty (prefektúra Heraklion) s kontinentálnym Gréckom (región Atika) prostredníctvom dvoch káblov jednosmerného prúdu vysokého napätia, ktoré predstavujú menovitú prenosovú kapacitu približne 1 000 MW. Očakáva sa, že na konci fázy II bude Kréta úplne prepojená s kontinentálnou prenosovou sústavou a dopyt po elektrine na ostrove bude v plnej miere pokrytý. Predpokladá sa, že káble z fázy II budú sprevádzkované do roku 2023.

(9) Grécko vysvetlilo, že do začiatku komerčnej prevádzky spojovacieho vedenia vybudovaného vo fáze I mala byť elektrická sieť veľmi vysokého napätia Kréty prevedená na gréckeho prevádzkovateľa prenosovej sústavy (ďalej len „IPTO S.A.“), ktorý bude tieto aktíva vlastniť a prevádzkovať od uvedeného dátumu. Spoločnosť HEDNO S.A. už nebude prevádzkovať sieť veľmi vysokého napätia Kréty, ale stále bude prevádzkovať sieť nízkeho a vysokého napätia. Tento prevod sa uskutočnil 1. augusta 2021 pred spustením komerčnej prevádzky fázy I spojovacieho vedenia medzi Krétou a gréckou kontinentálnou sústavou.

Krétsky trh s elektrinou

(10) Výrobcovia a dodávatelia na ostrove Kréta v súčasnosti nepredkladajú žiadne ponuky na gréckom trhu a spúšťanie jednotiek sa vykonáva podľa ich minimálnych variabilných nákladov. Veľkoobchodná zúčtovacia cena elektriny na Kréte sa počíta mesačne na základe variabilných a celkových nákladov konvenčných energetických jednotiek, najmä jednotiek spoločnosti PPC, keďže je jediným existujúcim konvenčným výrobcom energie na ostrove. Okrem toho existuje niekoľko výrobcov energie z obnoviteľných zdrojov s pevnou tarifou podľa zmluvy o nákupe elektriny alebo s pevnou tarifou v závislosti od dátumu začiatku prevádzkovania jednotlivých jednotiek.

(11) Od dokončenia fázy I po dokončenie fázy II a úplné prepojenie Kréty s gréckou kontinentálnou elektrizačnou sústavou (ďalej len „prechodné obdobie“) bude sieťové pripojenie medzi Krétou a kontinentálnou elektrizačnou sústavou štrukturálne preťažované. Bez udelenia výnimky sú možné tieto dve možnosti:

([6]) Článok 137A zákona 4001/2011 (Vládny vestník A 179/22.8.2011).

([7]) Pozri článok 108B zákona 4001/2011 (Vládny vestník A 179/22.8.2011), ktorý bol doplnený článkom 106 zákona 4821/2021 (Vládny vestník A 134/31.7.2021).

([8]) Podľa článku 108C zákona 4001/2011 doplneného článkom 107 zákona 4821/2021 bol grécky prevádzkovateľ prenosovej sústavy IPTO S.A. povinný úplne sprevádzkovať prepojenie Kréty (fáza I) najneskôr do 30. septembra 2021. Tento dátum však bol posunutý na 1. november 2021 na základe rozhodnutia orgánu RAE č. 734/28. 9. 2021 (Vládny vestník B 4633/6. 10. 2021).

a) integrácia Kréty do gréckej ponukovej oblasti na veľkoobchodnom trhu s elektrinou, čo by malo za následok vysoké náklady na redispečing, ktoré spoločnosť IPTO S.A na základe údajov z roku 2019 odhaduje vo výške približne 240 miliónov EUR ročne;

b) integrácia Kréty do veľkoobchodného trhu s elektrinou ako samostatná ponuková oblasť. Toto sa javí ako neudržateľné riešenie z krátkodobého hľadiska, keďže dokončením fázy II s predpokladaným trvaním dvoch rokov by sa malo uvoľniť akékoľvek štrukturálne preťaženie medzi krétskou a gréckou kontinentálnu elektrickou sieťou.

(12) Navyše Kréta nemá primeranú infraštruktúru merania, ktorá by umožnila náležitú integráciu do gréckeho veľkoobchodného trhu s elektrinou do roku 2023.

(13) V súčasnosti je maloobchodný trh na Kréte otvorený všetkým dodávateľom pôsobiacim na gréckom trhu, z ktorých dvadsať pôsobí na Kréte. Vzhľadom na skutočnosť, že náklady na výrobu na ostrove Kréta sú vyššie než náklady gréckej prepojenej elektrizačnej sústavy, Grécko sa z dôvodu sociálnej súdržnosti rozhodlo pre uplatňovanie jednotnej tarify dodávateľmi pre každú kategóriu spotrebiteľov na celom svojom území.

3. **POŽADOVANÉ VÝNIMKY**

(14) Cieľom požadovaných výnimiek z článku 6, článku 7 ods. 1, článku 8 ods. 1 a 4, článkov 9, 10, 11 a 13 nariadenia (EÚ) 2019/943 a z článku 40 ods. 4 až 7 smernice (EÚ) 2019/944 je nájsť riešenie pre fungovanie denného, vnútrodenného a vyrovnávacieho trhu s elektrinou na Kréte. Takéto riešenie by sa uplatňovalo počas prechodného obdobia prepojenia Kréty s gréckou kontinentálnou elektrizačnou sústavou. Výnimky sa teda skončia po dokončení fázy II ([9]).

(15) Žiadateľ navrhuje počas prechodného obdobia „hybridný model“, v rámci ktorého sa spojovacie vedenie medzi krétskou a gréckou kontinentálnou elektrizačnou sústavou bude považovať za samostatný subjekt zúčtovania v zmysle článku 2 bodu 14 nariadenia (EÚ) 2019/943. Takýto subjekt bude väčšinu času pôsobiť z pohľadu Kréty ako virtuálna jednotka výroby elektriny a z pohľadu pevniny ako virtuálny odber, pričom elektrina sa bude dovážať z kontinentálneho Grécka na Krétu. Tento tok by sa mohol obrátiť v prípade vysokej výroby energie z obnoviteľných zdrojov na Kréte, ktorý by prevyšoval odber, s cieľom zabrániť akémukoľvek obmedzeniu výroby energie z obnoviteľných zdrojov. Samostatný subjekt zúčtovania zodpovedný za prepojenie Kréty bude fyzicky pripojený ku gréckej kontinentálnej sústave na vysokonapäťovej strane rozvodne v prefektúre Chania. Jeho odobratú elektrinu z gréckej kontinentálnej sústavy a elektrinu dodanú do nej bude zaznamenávať infraštruktúra merania vo vysokonapäťovej rozvodni v prefektúre Chania.

(16) Po verejnej konzultácii uskutočnenej od 25. mája 2021 do 9. júna 2021 orgán RAE vyhodnotil možné spôsoby účasti virtuálneho samostatného subjektu zúčtovania na trhu fungujúcom v oblasti gréckej kontinentálnej elektrizačnej sústavy.

(17) V navrhovanom „hybridnom modeli“ by grécka energetická burza HEnEx predložila ponuky s akceptovaním cien elektriny v mene účastníkov krétskeho trhu na gréckom dennom a vnútrodennom veľkoobchodnom trhu s elektrinou podľa predbežných prognóz vypočítaných spoločnosťami IPTO S.A. a HEDNO S.A. Grécko navrhuje dve možnosti, ktoré orgán RAE predložil na verejnú konzultáciu od 25. mája 2021 do 9. júna 2021. V týchto dvoch možnostiach sa podrobne stanovuje, ako sa môže predkladanie ponúk uskutočniť v praxi s oddelením alebo bez oddelenia odberu a výroby. Ide o tieto dve možnosti:

a) Možnosť 1: prednostné príkazy na nákup alebo predaj s akceptovaním cien, ktoré jasne zodpovedajú množstvám elektriny pre samostatný subjekt zúčtovania zodpovedného za prepojenie Kréty, predloží HEnEx v mene zástupcov na strane odberu dodávajúcich elektrinu koncovým odberateľom na Kréte v súlade s ich percentuálnym podielom dodávok, ktorý predbežne vypočíta na mesačnom základe spoločnosť HEDNO S.A., pokiaľ ide o predpokladaný dovoz na Krétu z kontinentálneho Grécka, alebo prevádzkovateľ obnoviteľných zdrojov energie a záruk pôvodu (ďalej len „DAPEEP“) pre elektrinu z obnoviteľných zdrojov, pokiaľ dôjde k zriedkavému prípadu predpokladaného vývozu z Kréty na kontinentálne Grécko;

([9]) Grécko nepožiadalo o výnimku z článku 51 nariadenia (EÚ) 2019/943 (certifikácia prevádzkovateľov prenosových sústav) ani z ustanovení kapitoly VI smernice (EÚ) 2019/944 (oddelenie prevádzkovateľov prenosových sústav). Grécko totiž vyhlasuje, že aktíva veľmi vysokého napätia na ostrove Kréta, ktoré v súčasnosti vlastní spoločnosť PPC a prevádzkuje spoločnosť HEDNO S.A., budú prevedené na prevádzkovateľa prenosovej sústavy IPTO S.A., ktorý bude potom tieto zariadenia vlastniť a prevádzkovať. Tento prevod sa uskutočnil 1. augusta 2021 pred spustením komerčnej prevádzky fázy I spojovacieho vedenia medzi Krétou a gréckou kontinentálnou sústavou.

b) Možnosť 2: prednostné príkazy na nákup alebo predaj s akceptovaním cien pre celkový miestny odber a výrobu elektriny pre Krétu predloží HEnEx v mene zástupcov na strane odberu v súlade s ich percentuálnym podielom dodávok, ktorý predbežne vypočíta na mesačnom základe spoločnosť HEDNO S.A., a v mene výrobcov energie z tepelných elektrární pri zohľadnení energetických harmonogramov stanovených spoločnosťou IPTO S.A. na základe výsledkov zjednodušeného harmonogramu spúšťania zdrojov a spoločnosťou DAPEEP v prípade predpokladaného objemu elektriny z obnoviteľných zdrojov.

Finančné zúčtovanie odchýlok sa bude účtovať účastníkom krétskeho trhu dodatočne na základe porovnania medzi harmonogramom spojovacieho vedenia a nameraným tokom a na základe kľúča rozdelenia vypočítaného spoločnosťou HEDNO S.A.

(18) Počas verejnej konzultácie, ktorú uskutočnil orgán RAE, bolo predložených 11 príspevkov ([10]). Na základe výsledkov a žiadosti väčšiny respondentov, aby sa minimalizoval finančný vplyv možnosti, ktorá sa má realizovať, pokiaľ ide o požadované finančné záruky a zábezpeky, orgán REA v júni 2021 zvolil realizáciu možnosti 2.

(19) S cieľom realizovať možnosť 2, t. j. hybridný model prevádzky krétskeho veľkoobchodného trhu s elektrinou a zabezpečenia rovnováhy v elektrizačnej sústave, uplatniteľnú na prechodné obdobie, Grécko žiada o výnimku z určitých požiadaviek stanovených v nariadení (EÚ) 2019/943 a smernici (EÚ) 2019/944, pokiaľ ide o krétsku sústavu.

3.1. **Výnimka podľa článku 64 nariadenia (EÚ) 2019/943**

(20) Grécko sa domnieva, že navrhovaný hybridný model vyhovuje zásadám upravujúcim fungovanie trhov s elektrinou, ako sa stanovuje v článku 3 nariadenia (EÚ) 2019/943. Z tohto dôvodu požadované výnimky nezahŕňajú článok 3 uvedeného nariadenia.

3.1.1. *Článok 6 nariadenia (EÚ) 2019/943*

(21) V článku 6 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa stanovujú pravidlá vyrovnávacieho trhu. Grécko žiada o výnimku z uvedeného článku, pokiaľ ide o Krétu, vzhľadom na to, že v hybridnom modeli nebude fungovať žiadny vyrovnávací trh.

3.1.2. *Článok 7 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/943*

(22) Článok 7 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa týka organizácie riadenia integrovaných denných a vnútrodenných trhov prevádzkovateľmi prenosových sústav (ďalej len „PPS“) a nominovanými organizátormi trhu s elektrinou (ďalej len „NEMO“) v súlade s nariadením Komisie (EÚ) 2015/1222 ([11]). Grécko žiada o výnimku z uvedeného článku, pokiaľ ide o Krétu, keďže v hybridnom modeli nebude fungovať žiadny vnútrodenný ani denný trh.

3.1.3. *Článok 8 ods. 1 a 4 nariadenia (EÚ) 2019/943*

(23) V článku 8 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa stanovuje pre NEMO povinnosť umožniť účastníkom trhu obchodovať s elektrinou až do času uzávierky vnútrodenného medzioblastného trhu. V článku 8 ods. 4 uvedeného nariadenia sa stanovuje povinnosť zaviesť interval zúčtovania odchýlok na 15 minút vo všetkých plánovacích oblastiach. Grécko žiada o výnimky z uvedených článkov, pokiaľ ide o Krétu, vzhľadom na to, že hybridný model neobsahuje denný ani vnútrodenný obchod, a neobsahuje ani 15-minútový interval zúčtovania odchýlok pre Krétu.

3.1.4. *Článok 9 nariadenia (EÚ) 2019/943*

(24) Článok 9 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa týka forwardových trhov. Grécko žiada o výnimku z tohto článku, pokiaľ ide o Krétu, vzhľadom na to, že v hybridnom modeli nebude fungovať žiadny forwardový trh.

([10]) Odpovede, ktoré nemajú dôverný charakter, sú k dispozícii na webovom sídle orgánu RAE.

([11]) Nariadenie Komisie (EÚ) 2015/1222 z 24. júla 2015, ktorým sa stanovuje usmernenie pre prideľovanie kapacity a riadenie preťaženia (Ú. v. EÚ L 197, 25.7.2015, s. 24).

3.1.5. *Článok 10 nariadenia (EÚ) 2019/943*

(25) Článok 10 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa týka technických ponukových limitov. Grécko žiada o výnimku z tohto článku vzhľadom na to, že v hybridnom modeli nebude Kréta v plnej miere integrovaná do gréckeho veľkoobchodného trhu s elektrinou a pre Krétu možno predkladať príkazy s akceptovaním ceny.

3.1.6. *Článok 11 nariadenia (EÚ) 2019/943*

(26) Článok 11 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa týka stanovenia hodnoty nedodanej elektriny. Keďže Kréta sa nebude považovať za samostatnú ponukovú oblasť ani nebude úplne integrovaná do gréckej ponukovej oblasti, Grécko žiada o výnimku z tohto článku, pokiaľ ide o Krétu.

3.1.7. *Článok 13 nariadenia (EÚ) 2019/943*

(27) Článok 13 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa týka redispečingu. Vzhľadom na to, že vyrovnávací trh na Kréte nebude fungovať, čo znamená, že sa nebudú uplatňovať pravidlá redispečingu, Grécko žiada o výnimku z tohto článku, pokiaľ ide o Krétu.

3.2. **Výnimka podľa článku 66 smernice (EÚ) 2019/944**

3.2.1. *Článok 5 smernice (EÚ) 2019/944*

(28) Grécko vo svojej žiadosti žiadalo o výnimku zo základnej zásady trhových cien dodávky elektriny v súlade s článkom 5 ods. 3 smernice (EÚ) 2019/944. Túto požiadavku stiahlo 15. júla 2021. Nie je teda potrebná žiadna ďalšia analýza v tomto rozhodnutí.

3.2.2. *Článok 40 ods. 4, 5, 6 a 7 smernice (EÚ) 2019/944*

(29) V článku 40 smernice (EÚ) 2019/944 sa stanovujú úlohy pre PPS. V odsekoch 4 až 7 sa stanovujú zásady obstarávania podporných služieb vrátane nefrekvenčných podporných služieb. Vzhľadom na to, že vyrovnávací trh a trhové obstarávanie nefrekvenčných podporných služieb na Kréte nebudú fungovať, Grécko žiada o výnimku z článku 40 ods. 4 až 7 pre úlohy PPS uplatniteľné na Krétu.

3.3. **Trvanie požadovanej výnimky**

(30) Grécko žiada o výnimku počas trvania prechodného obdobia, ktoré sa začína spustením fázy I, čo sa očakáva v druhom štvrťroku 2021, a končí spustením fázy II, čo sa očakáva do konca roku 2023.

4. **PRIPOMIENKY ZÍSKANÉ V PRIEBEHU KONZULTÁCIÍ**

(31) Počas konzultácie Komisia dostala príspevok od bulharských orgánov, ktoré oznámili, že nemajú žiadne námietky proti žiadosti Grécka o výnimku.

5. **POSÚDENIE**

(32) Podľa článku 64 nariadenia (EÚ) 2019/943 výnimka z príslušných ustanovení článkov 3 a 6, článku 7 ods. 1, článku 8 ods. 1 a 4, článkov 9, 10 a 11, článkov 14 až 17, článkov 19 až 27, článkov 35 až 47 a článku 51 uvedeného nariadenia môže byť udelená, ak členský štát môže preukázať, že existujú závažné problémy pri prevádzke malých prepojených sústav.

(33) Podľa článku 66 smernice (EÚ) 2019/944 výnimka z príslušných ustanovení článkov 7 a 8 a kapitol IV, V a VI uvedenej smernice môže byť udelená, ak členský štát môže preukázať, že existujú závažné ťažkosti pri fungovaní malých izolovaných sústav a malých prepojených sústav. Malé izolované sústavy môžu žiadať aj o výnimku z článkov 4, 5 a 6 uvedenej smernice.

(34) Okrem prípadu najvzdialenejších regiónov má byť výnimka časovo obmedzená a podliehať podmienkam, ktorých cieľom je zvýšiť hospodársku súťaž a integráciu s vnútorným trhom s elektrinou.

(35) Nakoniec je cieľom výnimky zabezpečiť, aby nevytvárala prekážky prechodu na energiu z obnoviteľných zdrojov, zvýšeniu flexibility, uskladňovaniu energie, elektromobilite a riadeniu odberu.

5.1. **Malá prepojená sústava**

(36) V nariadení (EÚ) 2019/943 sa neuvádzajú zovšeobecnené automatické výnimky pre malé prepojené alebo malé izolované sústavy. Bez ohľadu na širokú škálu veľkostí a technických vlastností elektrizačných sústav v Únii sa teda všetky takéto sústavy môžu a majú prevádzkovať v súlade s celým regulačným rámcom.

(37) V článku 64 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa však stanovuje výnimka z uplatňovania určitých ustanovení uvedeného nariadenia, keď členské štáty okrem iného preukážu, že uplatňovanie týchto ustanovení na malé izolované sústavy by mohlo viesť k závažným problémom pri ich prevádzke, najmä z dôvodu geografických podmienok alebo odberových profilov príslušných pre dané sústavy.

(38) V článku 2 bode 43 smernice (EÚ) 2019/944 sa „malá prepojená sústava“ vymedzuje ako „každá sústava, ktorá mala v roku 1996 spotrebu menšiu ako 3 000 GWh, ak sa viac ako 5 % jej ročnej spotreby získava prostredníctvom prepojenia s inými sústavami“.

(39) Ostrov Kréta predstavuje malú prepojenú sústavu, pretože jej spotreba bola v roku 1996 pod prahovou hodnotou 3 000 GWh. Po dokončení fázy I bude asi jedna tretina ročnej spotreby Kréty pokrytá prepojením s gréckou kontinentálnou elektrizačnou sústavou.

(40) Kréta sa preto po dokončení fázy I kvalifikuje ako malá prepojená sústava v zmysle článku 64 ods. 1 písm. a) nariadenia (EÚ) 2019/943.

5.2. **Závažný problém pri prevádzke sústavy**

(41) Pojem „závažné problémy“ uvedený v článku 64 ods. 1 písm. a) nariadenia (EÚ) 2019/943 nevymedzil ani zákonodarca, ani Komisia vo svojej rozhodovacej praxi. Otvorená formulácia umožňuje Komisii zvážiť všetky potenciálne problémy súvisiace s konkrétnou situáciou malých sústav za predpokladu, že sú to závažné, a nie iba okrajové problémy. Takéto problémy sa môžu značne líšiť v závislosti od zemepisných zvláštností, výroby a spotreby danej sústavy, ale aj na základe technického vývoja, ako je uskladňovanie a malovýroba elektrickej energie. Okrem toho tieto závažné problémy musia súvisieť s prevádzkou malých izolovaných sústav a malých prepojených sústav.

(42) Grécko pri fungovaní trhu s elektrinou na Kréte v prípade úplnej integrácie účastníkov krétskeho trhu do gréckych trhov s elektrinou, ktoré fungujú v oblasti kontinentálnej prepojenej sústavy, a to prostredníctvom rozšírenia gréckej ponukovej oblasti na Krétu alebo prostredníctvom vytvorenia novej krétskej ponukovej oblasti, poukazuje na tieto problémy:

a) nedostatky infraštruktúry merania neumožnia úplnú účasť účastníkov krétskeho trhu na gréckych denných, vnútrodenných a vyrovnávacích trhoch s elektrinou. Predovšetkým nie sú zavedené potrebné systémy merania a nebudú pripravené ani do roku 2023;

b) nové spojovacie vedenie (fáza I) musí byť pripravené na používanie odo dňa jeho uvedenia do prevádzky, aby sa zabránilo zvýšeným nákladom pre gréckych spotrebiteľov. Výmenami elektrickej energie cez toto spojovacie vedenie sa v skutočnosti zníži výroba energie z najdrahších tepelných elektrární na Kréte, čím sa znížia celkové náklady na elektrinu dodávanú na Kréte a príslušný poplatok za služby vo verejnom záujme, ktorý znášajú grécki spotrebitelia. Znížili by sa aj emisie CO_2;

c) spojovacie vedenie, ktoré bude výsledkom dokončenia fázy I, sa bude využívať na svoju maximálnu dostupnú kapacitu a predpokladá sa, že väčšinu času bude preťažené, a to až do dokončenia fázy II. Úplné uplatňovanie nariadenia (EÚ) 2019/943 a smernice (EÚ) 2019/944 by viedlo k integrácii Kréty do trhov s elektrinou prostredníctvom jednej alebo dvoch ponukových oblastí, čo by malo za následok tieto dva scenáre:

— jedna ponuková oblasť: integrácia Kréty do veľkoobchodného trhu s elektrinou prostredníctvom gréckej kontinentálnej ponukovej oblasti by znamenala vysoké náklady na redispečing, ktoré sa podľa spoločnosti IPTO S.A. odhadujú na približne 240 miliónov EUR ročne na základe údajov z roku 2019 a ktoré budú znášať grécki spotrebitelia,

— dve ponukové oblasti: integrácia Kréty do veľkoobchodného trhu s elektrinou ako samostatná ponuková oblasť by nebola udržateľným riešením. Dokončením fázy II po krátkom prechodnom období sa očakáva uvoľnenie akéhokoľvek štrukturálneho preťaženia medzi elektrickou sieťou Kréty a gréckou kontinentálnou elektrickou sieťou.

(43) Na základe toho, čo sa uviedlo v odôvodneniach 41 a 42, Grécko poznamenáva, že je potrebné nájsť riešenie uplatniteľné na prechodné obdobie. Keďže fáza I sa začala v skúšobnom období od 3. júla 2021 a v období komerčnej prevádzky od 1. novembra 2021, toto riešenie je potrebné realizovať plynule a v krátkom čase bez významných zmien súčasného právneho a regulačného rámca vzhľadom na potrebu prispôsobenia sa účastníkov trhu a na dočasný charakter riešenia. V tomto ohľade sa prístup „dvoch ponukových oblastí“ javí nezlučiteľný s časovými obmedzeniami, najmä pri zvážení procesu, ktorý je potrebné dodržať na stanovenie novej ponukovej oblasti, v súlade s článkom 14 nariadenia (EÚ) 2019/943 a článkom 32 nariadenia (EÚ) 2015/1222.

(44) Na základe posúdenia, ktoré vykonala spoločnosť IPTO S.A., a vyhodnotenia nákladov na fungovanie trhu na Kréte podľa troch scenárov, a to hybridného modelu navrhnutého v žiadosti, prístupu založenom na jednej ponukovej oblasti a prístupu založenom na dvoch ponukových oblastiach, sa výsledné ročné prínosy hybridného modelu odhadujú na sumu 156 miliónov EUR. Pokiaľ ide o ostatné dva scenáre, a to prístup založený na jednej ponukovej oblasti a prístup založený na dvoch ponukových oblastiach, ročný prínos sa odhaduje v prípade prvého prístupu na sumu 121 miliónov EUR a v prípade druhého prístupu na 113 miliónov EUR. Grécko sa preto domnieva, že počas prechodného obdobia by bol optimálnym prístupom hybridný model.

(45) Grécke orgány poukázali na to, že skutočná účasť účastníkov krétskeho trhu na gréckom trhu s elektrinou je obmedzená z dôvodu chýbajúcej primeranej infraštruktúry merania na ostrove (pozri odôvodnenie 42).

(46) Okrem toho, hoci využívanie nového spojovacieho vedenia (fáza I) by prinieslo značné výhody, a to znížením nákladov na elektrinu dodávanú na ostrove a znížením emisií CO_2, očakáva sa, že spojovacie vedenie bude väčšinu času preťažené až do dokončenia fázy II (pozri odôvodnenie 7 a 42).

(47) Z týchto dôvodov by integrácia účastníkov krétskeho trhu do gréckeho trhu s elektrinou spôsobila vysoké náklady na redispečing, ak by sa vykonala prostredníctvom rozšírenia gréckej ponukovej oblasti na Krétu (pozri odôvodnenia 7 a 42). Na druhej strane vytvorenie samostatnej ponukovej oblasti pre Krétu nie je vhodné na krátke obdobie a vzhľadom na to, že dokončením fázy II by sa malo uvoľniť akékoľvek štrukturálne preťaženie medzi elektrickou sieťou Kréty a gréckou kontinentálnou elektrickou sieťou (pozri odôvodnenie 8 a 43).

(48) Na základe toho, čo sa uviedlo v odôvodneniach 42 až 47, ako aj v odôvodneniach 7 a 8, dospela Komisia k záveru, že Grécko preukázalo, že existujú závažné problémy pri prevádzkovaní elektrizačnej sústavy na Kréte ako malej prepojenej sústavy, kým nebude dokončené úplné prepojenie s kontinentálnou sieťou. Dočasný hybridný model, ktorý navrhujú grécke orgány, je zameraný na riešenie týchto problémov a poskytuje značné prínosy v porovnaní s úplnou integráciou krétskej sústavy do gréckeho trhu s elektrinou počas prechodného obdobia.

5.3. **Rozsah pôsobnosti výnimky**

(49) Na účely realizácie hybridného modelu na ostrove Kréta počas prechodného obdobia sú nevyhnutné výnimky z ustanovení článku 6, článku 7 ods. 1, článku 8 ods. 1 a 4, článkov 9, 10 a 11 nariadenia (EÚ) 2019/943 a z článku 40 ods. 4 až 7 smernice (EÚ) 2019/944.

(50) Článok 64 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa nezaoberá možnosťou výnimky z článku 13 uvedeného nariadenia. Vzhľadom na výnimku z článku 6, článku 7 ods. 1 a článku 8 ods. 1, ak dôjde k jej udeleniu, bude však článok 13 *de facto* neuplatniteľný. V článku 2 bode 26 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa „redispečing“ vymedzuje ako opatrenie vrátane obmedzenia distribúcie, ktoré aktivuje jeden alebo viacerí prevádzkovatelia prenosových sústav alebo prevádzkovatelia distribučných sústav prostredníctvom zmeny modelu výroby a/alebo zaťaženia s cieľom zmeniť fyzické toky v elektrizačnej sústave a zmierniť fyzické preťaženie alebo inak zabezpečiť bezpečnosť sústavy. Základným zdôvodnením je, že prevádzkovateľ sústavy upravuje výsledok trhu s cieľom zabezpečiť jeho súdržnosť s fyzickými možnosťami siete. Ak sa ešte neuplatňuje základný trhový rámec, táto úprava nemá žiadnu pridanú hodnotu.

(51) Navyše redispečing sa vykonáva v kontinentálnom Grécku využitím ponúk regulačnej energie v súlade s článkom 13 ods. 2 nariadenia (EÚ) 2019/943. Chýbajúce vyrovnávacie trhy na Kréte počas trvania výnimky by teda neumožnili integráciu do gréckej metodiky redispečingu.

(52) V dôsledku odôvodnení 49, 50 a 51 bude článok 13 nariadenia (EÚ) 2019/943 *de facto* neuplatniteľný. Komisia však nemá právomoc prijať rozhodnutie, pokiaľ ide o uvedené ustanovenie, a preto v tejto súvislosti neudelí formálnu výnimku.

(53) Podľa hybridného modelu grécky prevádzkovateľ prenosovej sústavy IPTO S.A. nebude na Kréte obstarávať regulačné služby a nefrekvenčné podporné služby v súlade s článkom 40 ods. 4 až 7 smernice (EÚ) 2019/944 v dôsledku výnimky z článku 6 a článku 7 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/943.

(54) Výnimka je preto uplatniteľná len na Krétu.

5.4. **Žiadne prekážky prechodu na energiu z obnoviteľných zdrojov, zvýšeniu flexibility, uskladňovaniu energie, elektromobilite a riadeniu odberu**

(55) Podľa článku 64 ods. 1 piateho pododseku nariadenia (EÚ) 2019/943 cieľom rozhodnutia o výnimke je zabezpečiť, aby nevytvárala prekážky prechodu na energiu z obnoviteľných zdrojov, zvýšeniu flexibility, uskladňovaniu energie, elektromobilite a riadeniu odberu.

(56) Prinajmenšom do čiastočného prepojenia Kréty s kontinentálnym Gréckom sa uplatňovali technické obmedzenia na Krétu, pričom sa uložil maximálny prienik obnoviteľných zdrojov energie na 25 % odberu z dôvodu obmedzení prevádzkovej bezpečnosti. Dokončením fázy I sa uvedené obmedzenie uložené na obnoviteľné zdroje energie uvoľní. Hybridný model umožňuje, aby Kréta vyvážala svoju elektrickú energiu v prípade nízkeho odberu a vysokej výroby energie z obnoviteľných zdrojov, aby sa zabránilo obmedzeniu výroby energie z obnoviteľných zdrojov.

(57) Pokiaľ ide o zvýšenú flexibilitu, uskladňovanie energie a riadenie odberu, možnosť ponúkať služby flexibility vrátane uskladňovania na podporu elektrizačnej sústavy závisí od kvality cenových signálov a ich schopnosti poskytnúť týmto poskytovateľom služieb efektívne stimuly na realizáciu investícií a spúšťanie zdrojov. Štrukturálne preťaženie v rámci ponukovej oblasti, ku ktorému dôjde počas prechodného obdobia z fázy I na fázu II, môže spravidla viesť k vzniku skreslených investičných signálov pre služby flexibility špecifické pre danú lokalitu. V prístupe založenom na dvoch ponukových oblastiach pre Krétu a kontinentálne Grécko by však investičný signál bol veľmi nestabilný vzhľadom na časový rámec dokončenia fázy II a úplného prepojenia Kréty s kontinentálnym Gréckom, ktorým sa uvoľní štrukturálne preťaženie. Keďže pripojenie k pevnine umožní trhové poskytovanie služieb flexibility, krátkodobá výnimka, ktorou sa umožní rýchla integrácia Kréty do kontinentálnej sústavy, je preto prínosná pre integráciu riadenia odberu, uskladňovania energie a iných zdrojov flexibility.

(58) V článku 64 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa nepožaduje, aby rozhodnutia o výnimke maximalizovali potenciál flexibility alebo uskladňovania energie. Ich cieľom je len zabezpečiť, aby im výnimka nevytvárala prekážky. Inými slovami, výnimka nesmie brániť vývoju, ktorý by nastal prirodzene bez jej udelenia. V tomto zmysle má mimoriadny význam dočasný status výnimky a pripravenosť na plné fungovanie trhu po dokončení fázy II.

(59) Hoci výnimka nevytvára prekážky prechodu na zvýšenú flexibilitu vrátane uskladňovania energie, je dôležité zohľadniť potrebu vhodných investičných signálov a vplyv výnimky na možné investície do uskladňovania alebo iných služieb flexibility.

(60) Hybridný model vzhľadom na svoj prechodný aspekt nemá pozorovateľný vplyv na ďalší vývoj energie z obnoviteľných zdrojov, flexibilitu, uskladňovanie energie, elektromobilitu a riadenie odberu.

(61) Podľa článku 64 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/943 Komisia stanoví, do akej miery má výnimka zohľadniť uplatňovanie sieťových predpisov a usmernení. Okrem ustanovení ovplyvnených rozsahom pôsobnosti výnimky, ktoré sú podrobne opísané v oddiele 5.3, sa na Krétu uplatňujú sieťové predpisy a usmernenia.

5.5. **Časové obmedzenie výnimky a podmienky, ktorých cieľom je zvýšiť hospodársku súťaž a integráciu s vnútorným trhom s elektrinou**

(62) V článku 64 nariadenia (EÚ) 2019/943 sa výslovne uvádza, že výnimka musí byť časovo obmedzená a musí podliehať podmienkam, ktorých cieľom je zvýšiť hospodársku súťaž a integráciu s vnútorným trhom s elektrinou.

(63) Žiadosť o výnimku sa obmedzuje na prechodné obdobie, ktoré má trvať najneskôr do konca roku 2023.

(64) Je zrejmé, že sprevádzkovanie spojovacieho vedenia medzi Krétou a gréckou kontinentálnou sústavou sa predpokladá do konca roku 2023 spolu s primeranou infraštruktúrou merania, ktorá umožní Kréte stať sa súčasťou gréckych veľkoobchodných trhov s elektrinou. Akékoľvek ďalšie oneskorenie by si vyžadovalo novú žiadosť o výnimku.

5.6. **Nadobudnutie účinnosti**

Žiadosť bola prijatá pred dokončením fázy I. S cieľom zabrániť rýchlym a nepredvídateľným zmenám regulačného rámca, ktoré by mohli vážne narušiť fungovanie trhu na ostrove Kréta a prípadne v kontinentálnom Grécku, by sa toto rozhodnutie malo uplatňovať od dátumu začatia prevádzky fázy I,

PRIJALA TOTO ROZHODNUTIE:

Článok 1

Helénskej republike sa udeľuje výnimka z ustanovení článku 6, článku 7 ods. 1, článku 8 ods. 1 a 4, článkov 9, 10 a 11 nariadenia (EÚ) 2019/943 a z ustanovení článku 40 ods. 4 až 7 smernice (EÚ) 2019/944, pokiaľ ide o Krétu.

Článok 2

Výnimka udelená podľa článku 1 sa uplatňuje do 31. decembra 2023 alebo do dokončenia fázy II prepojenia medzi Krétou a kontinentálnym Gréckom podľa toho, čo nastane skôr.

Článok 3

Helénska republika informuje Európsku komisiu do konca roku 2022 o dosiahnutom pokroku a zostávajúcom plánovaní zameranom na dokončenie a komerčnú prevádzku fázy II prepojenia medzi Krétou a kontinentálnym Gréckom, ako aj o vybudovaní a prevádzke primeranej infraštruktúry merania, ktorá umožní účasť Kréty na gréckom veľkoobchodnom a vyrovnávacom trhu.

Článok 4

Toto rozhodnutie je určené Helénskej republike.

V Bruseli 21. februára 2022

Za Komisiu
Kadri SIMSON
členka Komisie